

Terugblik Leernetwerk begaafdheid en talentontwikkeling

Datum 17 maart 2026

Doel van de bijeenkomst

- Tijdens deze bijeenkomst stond academisch versnellen van (hoog)begaafde leerlingen centraal.
- In de bijlage zijn 20 vormen van versnellen opgenomen zoals deze in onderzoek zijn geconcretiseerd en onderzocht.
- De PowerPoint is bijgevoegd en aangevuld met bronnen m.b.t. breinontwikkeling en studies naar executief functioneren.

Leerlingen aan het woord

Tijdens de bijeenkomst vertelden drie leerlingen van gymnasium Novum over hun ervaringen met versnellen tijdens hun schoolloopbaan. Onder hen was een jongen van 12 jaar die nu in de 4^e klas zit, een jongen van 17 jaar die zijn schoolloopbaan in Servië is gestart en de Nederlandse taal eerst machtig moest worden (heeft de kopklas benut) en een meisje van 16 in de 6^e klas. Hun verhalen laten zien hoe verschillend versnellen kan verlopen, maar ook hoeveel overeenkomsten er zijn in wat het succes ervan bepaalt.

De leerlingen vertelden over het leeftijdsverschil met klasgenoten. Voor veel docenten en ouders is dat vaak een zorg (sociaal en/of emotioneel nog jonger), maar volgens de leerlingen bleek dat verschil in het dagelijks schoolleven geen probleem. In de meeste lessen merken ze weinig van het verschil in leeftijd. Alleen bij lichamelijke activiteiten, zoals gym, kan het verschil soms duidelijker zijn. Toch ervaren ze dat klasgenoten daar over het algemeen begripvol mee omgaan.

Een belangrijk punt dat meerdere leerlingen benoemden, is dat niet alle gemiste leerstof volledig hoeft te worden ingehaald. Soms worden toetsen overgeslagen of wordt alleen de belangrijkste stof bijgewerkt. In veel gevallen blijkt dat leerlingen met hun voorkennis en leervermogen snel aansluiting vinden bij de nieuwe groep. Wanneer er wel hiaten zijn, kunnen die meestal zelfstandig worden aangevuld.

De rol van docenten en begeleiding werd ook genoemd. Leerlingen gaven aan dat het helpt wanneer iemand binnen de school het proces coördineert en met het docententeam communiceert over de versnelling. Tegelijkertijd verwacht de school dat leerlingen zelf ook verantwoordelijkheid nemen, bijvoorbeeld door contact op te nemen met docenten of afspraken te maken over in te halen werk. Voor deze leerlingen werkte het goed dat zij hun leerproces zelf konden sturen.

Voor onderwijsprofessionals kwamen uit de verhalen een aantal duidelijke inzichten naar voren:

- Het leeftijdsverschil blijkt in de praktijk meestal minder problematisch dan vaak wordt gedacht.
- Zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van leerlingen kan worden aangesproken om het versnellen te organiseren.

- Duidelijke communicatie, coördinatie en schoolbreed beleid m.b.t. versnellen binnen de school helpt het proces soepel te laten verlopen en niet ieder jaar het wiel opnieuw uit te vinden.
- Wees niet te bang om te versnellen. Leerlingen ervaren versnellen vaak als positief.
- Ondersteuning en flexibiliteit van docenten maakt het verschil.

Best practices uit scholen

Tijdens het leernetwerk werden ook praktijkervaringen gedeeld. Belangrijke inzichten van collegascholen:

- Versnellen kan ook halverwege het schooljaar.
- Gedragsproblemen kunnen verminderen wanneer onderwijs beter aansluit bij het niveau en leertempo.
- Een cultuur waarin maatwerk normaal is, helpt scholen om passende keuzes te maken.
- Soms kan versnellen zelfs helpen bij terugkeer van thuiszittende leerlingen.
- Het is belangrijk om achter gedrag te kijken naar de onderliggende leerbehoefte.

Conclusie

De bijeenkomst laat zien dat versnellen één van de meest waardevolle onderwijsaanpassingen kan zijn voor (hoog)begaafde leerlingen. Wanneer scholen dit zorgvuldig organiseren en combineren met begeleiding en verrijking, kan het bijdragen aan:

- Meer motivatie
- Betere schoolprestaties
- Betere aansluiting bij ontwikkelingsgelijken
- Meer welzijn van leerlingen.

Een belangrijke boodschap van de leerlingen zelf: Durf te vertrouwen op hun motivatie en mogelijkheden.